

Wstęp

<https://doi.org/10.19195/2084-4107.15.1>

Z niekłamaną radością oddajemy do rąk Czytelnika Łaskawego 15 tom rocznika „Góry – Literatura – Kultura”. Dostrzegając skromny jubileusz, niniejszy tom pragniemy zadedykować Profesorowi Jackowi Kolbuszewskiemu — pomysłodawcy i twórcy serii wydawniczej „Góry – Literatura – Kultura” ukazującej się nakładem Wydawnictwa Uniwersyteckiego. W roku 2012 seria ta została przekształcona w regularny rocznik — wtedy też zmieniono formę zapisu tytułu, nie naruszając jego warstwy brzmieniowej i semantycznej. Pan Profesor Kolbuszewski nadal aktywnie i ofiarnie współpracuje zarówno z naszym czasopismem, jak też polskim i zagranicznym środowiskiem ludzi gór.

Pierwszy tom periodyku opatrzonego tytułem „Góry – Literatura – Kultura” ukazał się pod redakcją Jacka Kolbuszewskiego w roku 1996 i zawierał wybór humanistycznie sprofilowanych studiów o tematyce górskiej. W nocie konceptualizującej formułę i tematykę serii Kolbuszewski pisał:

Dzieje formowania się wielorakich postaw ludzkich wobec gór i związana z nimi ewolucja tematyki górskiej w literaturze są przedmiotem niniejszego pierwszego tomu studiów „Góry – Literatura – Kultura”. Składają się nań prace mówiące o tak ciekawych i ważnych zagadnieniach, jak romantyczna estetyka pejzażu, dzieje prób urządzenia na Ślęży wielkiego fajerwerku mającego upodobnić ją do Wezuwiusza, style romantycznego przeżywania bytności na wyniosłym szczycie górskim, próba nowego odczytania *Na Skalnym Podhalu* Kazimierza Tetmajera, literacka twórczość wybitnego taternika i malarza Mieczysława Szczuki¹.

Zasygnalizowane w przywołanej nocie spektrum tematyczne wyznaczyły obszary badawcze, które przez współczesnych autorów rocznika nadal są eksplorowane. W niniejszym tomie znajdują się przykład studia poświęcone wulkanom — w jednym z nich Autorka nawiązuje do słynnych widowisk urządzanych w XIX wieku na Wezuwiuszu, związkom ludzi gór (alpinistów i himalaistów) z literaturą i sztuką, zmieniającym się stylom reagowania na estetykę górskiego pejzażu. Zainicjowana przez Kolbuszewskiego seria górską — przekształcona po latach w rocznik „Góry – Literatura – Kultura” — w znacznym stopniu przyczyniła się do rozszerzenia i zintegrowania kręgu badaczy zajmujących się szeroko pojętą problematyką górską. Obok „Wierchów” jest on dzisiaj jednym z najważniejszych naukowych periodyków w Polsce skoncentrowanych wokół humanistycznych aspektów problematyki górskiej. Obecnie na łamach rocznika publikują autorzy z różnych ważnych polskich i zagranicznych ośrodków badawczych,

¹ J. Kolbuszewski, *Góry – literatura – kultura* [nota na skrzydle okładki], t. 1, red. J. Kolbuszewski, Wrocław 1996.

między innymi z Austrii, Czech, Niemiec, Szwajcarii i Stanów Zjednoczonych. Rozwój czasopisma przypadający na okres narastającego zainteresowania problematyką górską, wsparty pojawieniem się nowych proekologicznych metodologii i perspektyw badawczych, stał się bodźcem do stworzenia w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego Pracowni Badań Humanistycznych nad Problematyką Górską, pod patronatem której organizowane są cykliczne międzynarodowe konferencje poświęcone tematyce górskiej oraz otwarte wykłady i prelekcje popularyzujące wiedzę z tego zakresu.

Realizacja 15 — jubileuszowego — tomu czasopisma „Góry – Literatura – Kultura” zbiega się też z dwoma spektakularnymi wydarzeniami: rok 2021 został ogłoszony Rokiem Dantego. Patronuje mu zatem poeta, który nadając w swoim wiekopomnym dziele *Divina Commedia* znaczenie symboliczne formom górskim, jako pierwszy twórca nowożytny posłużył się motywem wspinaczki, dając w ten sposób początek nowoczesnym ujęciom tematyki górskiej w literaturze europejskiej (temu zagadnieniu poświęcony został pierwszy — otwierający — niniejszy tom szkic autorstwa Jacka Kolbuszewskiego); drugim wydarzeniem, na które warto zwrócić uwagę, są igrzyska olimpijskie w Tokio w 2020 roku, które ze względu na pandemię COVID-19 zostały zorganizowane rok później i rozpoczęły się 23 lipca 2021 roku. Podczas uroczystości otwarcia na stadionie w Tokio zapłonął znicz w kształcie słynnej wulkanicznej góry Fudźijama. Nieprzypadkowo zatem na okładce niniejszego tomu znalazły się przedstawienia słynnej dantejskiej Góry Czyśćcowej i japońskiego wulkanu symbolizującego historyczne — bo rozegrane w trudnym czasie pandemii — igrzyska olimpijskie, podczas których po raz pierwszy w historii tej imprezy rozegrano zawody w spinaczce sportowej.

Wrocław, lipiec 2021
Ewa Grzęda